

Vlaams
Parlement

ingediend op **433** (2019-2020) – Nr. 1
15 juli 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Klaas Sloomans, Filip Brusselmans, Johan Deckmyn,
Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht en Chris Janssens

over de beslissing van de Turkse regering
om de Hagia Sophia in te richten als een moskee

TOELICHTING

De 'Hagia Sophia' (Grieks voor 'Heilige Wijsheid') behoort tot de meest bekende monumenten ter wereld. Het gebouw werd in de 6e eeuw gebouwd in opdracht van de Byzantijnse keizer Justinianus I als christelijke basiliek en was tot de val van Constantinopel (1453) de grootste kathedraal ter wereld. De basiliek is een van de eerste voorbeelden van typisch Byzantijnse architectuur. Na de Ottomaanse overheersing werd het gebouw omgevormd tot een islamitisch gebedshuis en werden er minaretten aan het gebouw toegevoegd. In 1934 werd, door een beslissing van Mustafa Kemal Atatürk, het gebouw heringericht als een museum omwille van haar universele waarde en belang voor verschillende geloofsgemeenschappen. De Hagia Sophia werd in 1985 ingeschreven op de Werelderfgoedlijst van de Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO).

Het seculiere karakter van het werelderfgoed is al jaren een doorn in het oog van de huidige Turkse president Recep Tayyip Erdoğan en zijn AK-partij. Al jaren wordt er door radicale Turkse moslims betoogd aan de voormalige christelijke basiliek op 29 mei, de dag van de Ottomaanse inname van Constantinopel. In juni 2020 werd het voorstel om het museum om te vormen tot een moskee voorgelegd aan de Turkse Raad van State. Deze raad oordeelde daarop unaniem dat het voormalig decreet van Atatürk waarmee het gebouw werd ingericht als een museum nietig was. President Erdogan droeg reeds op 10 juli de Hagia Sophia over aan de Diyanet, het Turkse Presidium voor Godsdienstzaken. Met deze beslissing lijken de meest radicale islamelementen alvast hun slag thuis te halen. De internationale gemeenschap reageert met afschuw op de omvorming van het gebouw. Er wordt niet alleen gevreesd dat de toegankelijkheid van het monumentale gebouw beperkt zal worden, maar ook dat de eeuwenoude christelijke mozaïeken en afbeeldingen onherstelbaar beschadigd of zelfs volledig verloren zouden kunnen gaan.

Klaas SLOOTMANS
Filip BRUSSELMANS
Johan DECKMYN
Kristof SLAGMULDER
Frieda VEROUGSTRAETE-DESCHACHT
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de universele historische en culturele waarde van de Hagia Sophia en de inschrijving van het monument op de UNESCO Werelderfgoedlijst in 1985;
 - 2° het belang van de van oorsprong christelijke basiliek voor de christelijke geloofsgemeenschap en de orthodox-christelijke wereld in het bijzonder;
 - 3° het feit dat de Turkse Raad van State op 2 juli 2020 de weg vrij maakte voor de Turkse regering om het Byzantijnse gebouw in te richten als een moskee;
 - 4° de beslissing van de Turkse president Erdogan van 10 juli 2020 om de Hagia Sophia per decreet over te maken aan de Diyanet, het Turkse Presidium voor Godsdienstzaken, met als doel de omvorming van het gebouw tot een moskee;
 - 5° de toenemende desecularisering van de republiek Turkije en de toenemende invloed van president Erdogan en zijn conservatief-islamitische AK-partij;
- overwegende dat:
 - 1° het artikel 1 van het Werelderfgoedverdrag monumenten die beschouwd kunnen worden als cultureel erfgoed definieert als "architecturale werken (...) die van buitengewone universele waarde zijn vanuit een historisch, artistiek of wetenschappelijk oogpunt";
 - 2° de beslissing om het ingeschreven werelderfgoed om te vormen tot een moskee de universele waarde en de toegankelijkheid van het goed aantast en aldus de goedkeuring vereist van het UNESCO Werelderfgoedcomité dat de correcte toepassing van het verdrag bewaakt;
 - 3° het artikel 4 van het UNESCO Werelderfgoedverdrag de verantwoordelijkheid voor het beschermen, bewaren, presenteren en doorgeven van het werelderfgoed aan toekomstige generaties bij de staat legt waarin het gesitueerd is;
 - 4° de Turkse overheid door haar beslissing om het monument om te vormen tot een islamitisch gebedshuis niet voldoet aan die verplichting;
 - 5° de directeur-generaal van de UNESCO, Audrey Azoulay, op 10 juli 2020 liet weten de beslissing van de Turkse overheid en het gebrek aan voorafgaandelijk overleg 'ten diepste te betreuren' en tegelijkertijd opriep de 'universele waarde' van het werelderfgoed te bewaren;
 - 6° de directeur-generaal van de UNESCO deze bezwaren ook uitte bij de Turkse ambassadeur bij UNESCO;
 - 7° de UNESCO erop wijst dat de effectieve, inclusieve en billijke deelname van de verschillende betrokken gemeenschappen en belanghebbenden bij het erfgoed noodzakelijk is voor het werelderfgoed en de enigheid en betekenis ervan onderstreept;
 - 8° meerdere hoofden van christelijke denominaties hun diepste treurnis en afkeuring hebben laten blijken voor de beslissing om het christelijke cultureel-historisch belang van het monument te neutraliseren;

-
- vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° de beslissing van de Turkse overheid om de Hagia Sophia in te richten als een moskee ten strengste te veroordelen en op te roepen om het universele karakter van het werelderfgoed te vrijwaren;
 - 2° ook de Federale Regering, de andere deelstaatregeringen en de Europese Commissie te verzoeken om de beslissing van de Turkse overheid te veroordelen;
 - 3° de Turkse ambassadeur te ontbieden en aan te dringen op het onmiddellijk herstel van het monument als museum.

Klaas SLOOTMANS
Filip BRUSSELMANS
Johan DECKMYN
Kristof SLAGMULDER
Frieda VEROUGSTRAETE-DESCHACHT
Chris JANSSENS